

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

IX. De Renunciatione. D. 15. S. 2. C. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

7. C. 4. statuitur: „Solut Rom. Pon-
 „tifex in Missarum solemnibus Pallio sem-
 „per utitur & ubique, quando assumptus
 „est in plenitudinem Ecclesiasticæ Pote-
 „statis, quod per Pallium figuratur; alii
 „autem eo nec semper, nec ubique, sed in
 „Ecclesia sua, in qua jurisdictionem Ec-
 „clesiasticam acceperunt, certis debent
 „uti diebus, (illis duntaxat, qui in pri-
 „vilegiis sunt expressi, juxta c. 7. h. t. nisi
 „per speciale privilegium eo semper uti
 „possint, ut Rhemensis & Colonienfis, teste
 „Gonz. ad c. 4.) „quoniam vocati sunt in
 „partem sollicitudinis, non in plenitudi-
 „nem potestatis.

TITULUS IX.

De Renuntiatione.

1. **D**e Quidditate & divisione Resignatio-
 nis Beneficiorum vid. Nuc. Theol.
Exam. 18. n. 3. Circa quam h. t. præcipue
 statuuntur sequentia:

2. I. In Decret. c. 4. mandat Pontifex
 „Ut Episcopus sub districtione Canonica
 „ultionis prohibeat, ne Beneficiati Eccle-
 „sias suæ Diœcesis, ad suam Ordinatio-
 „nem pertinentes, absque assensu ipsius
 „intrare audeant aut detinere; aut dimit-
 „tere Episcopo inconsulto. Unde nullus
 potest

potest Beneficium Ecclesiasticum recipere aut post collationem dimittere sine sui Superioris auctoritate. Jus tamen dat beneficiato potestatem transeundi ad religionem approbatam, petitâ prius, licet non obtentâ, licentiâ Ordinarii. Nihilominus ex Juris dispositione possunt Clerici tacitè renuntiare Beneficiis sine consensu Superioris in variis casibus, v.g. contrahendo matrimonium, committendo crimen, cui ipso facto est annexa privatio, renuntiando liti beneficiali, &c.

3. C. 10. ait Pontifex: „Hæc sunt illa,
 „propter quæ cedendi Episcopus potest
 „licentiam postulare. 1. *Conscientia cri-*
 „*minis*, non cujuslibet, sed duntaxat illius,
 „propter quod ipsius officii executio im-
 „peditur; si enim omnes, quos arguit
 „conscientia cujuslibet culpæ, cederent,
 „pauci vel nulli forsitan in illo ministerio
 „remanerent; in multis enim offendimus
 „omnes. 2. *Debilitas corporis* ex infir-
 „mitate vel senectute procedens, per
 „quam impotens redditur ad exequen-
 „dum officium. 3. *Defectus scientiæ*, si Ec-
 „clesiam commissam regere ignorat. Ve-
 „rum etsi desideranda sit eminent scientia
 „in Pastore, in eo tamen est competens
 „toleranda, quia imperfectum scientiæ,
 „quæ inflat, supplere potest perfectio cha-
 „ritatis,

„ritatis,

„ritatis, quæ ædificat. 4. *Malitia Plebis*,
 „quando propter ejus duritiam proficere
 „nequit apud ipsam. 5. *Irregularitas Per-*
 „*sonæ*, ut si fortè sit bigamus. Non tamen
 „propter quamlibet irregularitatem de-
 „bet cedendi licentia indulgeri, v. g. si de
 „legitimo matrimonio non sit natus; quia
 „si laudabiliter suum implevit officium,
 „cum eo potest utiliter dispensari. Si
 „propter alias causas cessionem affectet,
 „non est postulanti favendum, v. g. ut
 „cedendo in quiete salutem propriam
 „tutius quærat; nam facilius indulgetur,
 „ut Monachus ad Præfulatum ascendat,
 „quàm Præful ad Monachatum descen-
 „dat.

4. „C. 13. Cùm Papa mandâisset Sub-
 „diacono J. assignari Præbendam, qui-
 „dam Canonici opposuerunt, illum tacite
 „renuntiâsse Juri literarum, eò quòd de
 „gratiæ Capituli commiserit, propter
 „quod Judices decreverunt, ipsum non
 „posse uti de cætero ipsarum commodo
 „literarum. Re ad Papam delatâ, Auditor
 „prædictam sententiam justitiâ exigente
 „cassavit; & sententiam Auditoris Pon-
 „tifex ratam & firmam habuit. Ratio
 „quia committendo se gratiæ Capituli
 „non adfuit animus deserendi Præbendam
 „aut privandi se gratiâ Rescripti, sed potius

ut hoc modo Capitulum flecteret ad desistendum ab iniqua vexa.

5. „C. 14. Abbas A. æger & de vita
 „desperans, Monachos suos ad cuiusdam
 „æmuli sui consilium ab obedientia, in
 „qua sibi tenebantur, absolvit; vocato
 „Episcopo, ut Abbatiam in ejus manibus
 „resignaret; quod tamen, usus consilio
 „saniori, non fecit. Consultus Pontifex
 „respondet, se non videre, ex tali facto
 „eundem Abbatem resignasse suo regi-
 „mini. Pariformiter c. 15. Dum Abbas
 „immediatè Papæ subjectus, se sentiens
 „insufficientem oneri regiminis, Abba-
 „tiam cessit in manibus Monachorum,
 „qui alium Canonicè elegerunt; sed quia
 „sine licentia Papæ id facere nequivit,
 „decernit Pontifex, tam cessionem quàm
 „electionem prædictas esse irritas, man-
 „dans, Abbatem ipsum loco suo restitui.

6. „II. In 6. c. i. h. t. COELESTINUS V.
 „Bonifacii Prædecessor deliberatione ha-
 „bitâ cum Cardinalibus (de quorum nu-
 „mero tum se fuisse BONIFACIUS testatur)
 „auctoritate Apost. statuit & decrevit,
 „Rom. Pontificem posse liberè resignare.
 „Quod statutum inter alias Constitutio-
 „nes ad perpetuam rei memoriam de
 „Fratrum consilio duxit redigendum.
 Unde Regula illa, quòd renuntiatio debeat

fieri in manibus Superioris, solum habet locum in iis, qui Superiorem habent; non in Principe supremo. Sicut ergo Papa confirmatur sine homine superiore, ita & sine eo Papatui renuntiat.

7. De Resignatione Beneficiorum doctissime scripsit Flaminus Parisius, ex quo Canonistæ ad hunc Tit. communiter tradunt sequentia: 1.mo Resignationem Beneficii debere fieri purè absque omni pacto & liberè; non vi, gravi metu aut dolo extortam; hinc absque simonia nequit fieri resignatio in favorem, aliter quàm coram Papa, qui splendore Majestatis suæ omnem simoniæ humanæ labem abstergit. Verùm si absit omni pactio, & resignans tantum dicat coram Episcopo: *Resigno beneficium non aliter quàm ut conferatur Titio*, ita ut ponatur in arbitrio Episcopi, vel illud conferent Titio, vel resignationem non admittent censent DD. apud Leur. *in Foro Benef. Quest. 727.* non esse simoniacum, est à Pio V. sit graviter prohibitum apud Reiffenst. *h. t. n. 110.* Imò Engel *h. t. n. 111.* docet, Episcopum, uti non potest acceptare talem resignationem citra simoniam cum promissione conferendi Titio beneficium, ita nec posse eam acceptare, & rejectâ tali conditione, vel

turpi, beneficium alteri quàm Titio conferre.

2.^{dò} Ad resignationem in favorem requiri, ut resignans habeat jus in beneficio per legitimam collationem; si enim solum habeat jus ad rem, aut eo fit privatus, v. g. per assécutionem alterius incompatibilis (licet tunc non possit prius simpliciter dimittere sine consensu Superioris saltem tacito, juxta Lac. n. 1017.) ob crimen, cui ipso jure annexa est privatio &c. resignatio est nulla; uti etiam, si quis resignet in favorem beneficium litigiosum, non factâ mentione litis, estò non requiratur per extensum exprimi statum litis, quia clausula consueta in literis Apost. *Et super eos inter aliquos lis, cujus statum presentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa*, præservat gratiam à subreptione, licet vi illius nequeat capi possessio absque vitio attentatorum. Corradus *de Praxi Benef. L. 5. c. 1. n. 75.*

3.^{tiò} Trid. *Sess. 21. de Ref. c. 2.* statuit, „non posse voluntariè resignari beneficium, super quo quis ad S. Ordines promotus est, nequidem apud Papam, nisi hæc duo narrentur: Et quòd eo titulo sit ordinatus, & quòd aliunde habeat, quo vivat; aliter facta resignatio nulla sit. Dixi, voluntariè, quia hoc non pro-

cedit in Beneficiorum privationibus & resignationibus a jure inductis.

4.to Exprimenda esse omnia beneficia, quantumvis modica & patrimonialia, quæ obtinet resignatarius, juxta dicta supra T. 3. n. 3.

5.to Beneficia electiva & Patronatus laicalis, etsi possint dimitti simpliciter non posse tamen resignari in favorem absque consensu eligentium vel Patronorum; verum talis resignatio non foret irrita, sed irritanda ad instantiam illorum.

6.to Exprimendas esse qualitates beneficii, an sit Dignitas; simplex vel curatum. Imò in resignatione conditionali beneficii curati, aut requirentis residentiam juxta stylum Curiae requiritur, ut resignans ex primat, se possedisse saltem per tres annos aliàs resignatio Romæ non solet admitti saltem cum reservatione pensionis, Com. l. c. n. ii.

7.mo Quamvis absolutè in resignatione apud Papam possit fieri renunciatio reservationis omnibus fructibus, ita ut ad resignatarium solum jus & titulus beneficii transferatur; hodie tamen non solere reservari ultra medietatem fructuum. Verum dum in resignatione Canonatuum Germaniæ juxta stylum Curiae solum exprimitur annuus valor 24 Ducatorum auri de Ca-

mera, posse tamen in ea reservari pensionem longè majoris valoris, v. g. 200 Ducatorum, si à parte rei fructus Canonica-
tus accedant ad 400. Ita Leux. Q. 427.

8.ºo Requiritur, ut resignans post præstitum magnum consensum supervivat 20 diebus, juxta Reg. 19. Cancell. *de viginti.*

9.ºo Per resignationem ob vitium sub-
vel obreptionis, aut ob mortem resignan-
tis intra 20 dies invalidam non abdicari
jus seu titulum beneficii à resignante, (nisi
scienter resignarit invalidè, teste Reif-
fenst. *b. t. n. 141.*) adeoque si ante sanatorias
aut intra 20 dies moriatur, beneficium sic
resignatum vacare per obitum, aut saltem
habere omnes effectus vacationis per obi-
tum, ut tunc nullo modo censeatur af-
fectum per appositionem manûs Papæ,
quod nuper in una Hildesienti per tres
sententias conformes à Rota decisum.

10.ºo Factâ resignatione liberâ coram
Ordinario, licet juxta Constit. Pii V. Epi-
scopus aut Collatores non audeant de be-
nificiis sic resignatis providere suis aut
dimittentium consanguineis, affinibus vel
familiaribus, posse tamen Episcopum ea
conferre consanguineo, affini vel fami-
liari sui Vicarii Generalis; ac Turnarium
suo consanguineo vel familiari, quia no-
mine Capituli confert, Capitulum autem

non habet consanguineos &c. Ita Lac.
n. 1012.

8. Quæres I. Quomodo & intra quod
tempus publicanda resignatio? R. GREG.
XIII. Bullâ: *Humano vix iudicio*, datâ
anno 1583. statuit: „Ut omnes resigna-
„tiones de quibuscunque beneficiis in
„manibus Rom. Pontificis factæ publicari
„debeant in Cathedrali & beneficii Ec-
„clesia, dum frequens populus ad Missa-
„rum solemniam convenerit, infra sex men-
„ses, si beneficium intra montes v. g. Ita-
„liam fuerit; ultra verò v. g. in Germania
„intra novem à data concessionis gratiæ
(id est, à die, quo supplicatio signata à Pa-
pa, & à Datario recognita, etsi literæ non
sint expeditæ) „non autem à die præstiti-
„super ea consensûs numerandos, ipsæ
„que literæ Apost. earumve transumptum
„authenticum palam exhibeatur, & in-
„telligibili voce resignatio seu cessio hu-
„iusmodi ac beneficii qualitas & invocatio
„nominaque & cognomina resignan-
„tis ac resignatarii pronuntientur, ita ut
„hæc omnia possint ad notitiam præsen-
„tium verisimiliter pervenire, scriptoque
„de his omnibus exemplo collato valvæ
„dictarum Ecclesiarum affixum relin-
„quatur. Modus & forma hîc tradita semper
„per & ubique debet observari, nec alia

„vel æquipollens ullo modo admitti.
 „Quòd si quidquam prædictorum (seclu-
 „so iusto impedimento) omiffum fuerit,
 „dictis terminis elapsis, gratiæ resigna-
 „torum beneficiorum, five de pacificis,
 „five de litigiosis, irritæ sint & inanes,
 „& Resignatarii inhabiles & incapaces
 „sint huiusmodi beneficia sic resignata
 „quandocùnque obtinendi; nec resignan-
 „tibus, si postea in sua possessione rema-
 „neant, possessio annalis, triennalis aut
 „diuturnior ullo tempore suffragetur, sed
 „ipsa beneficia ex tunc à Sede Apost. dun-
 „taxat impetrari valeant ac concedi. Hanc
 Constitutionem quoad faciendam publi-
 cationem resignationis factæ coram Papa
 esse ubique etiam in Germania usu re-
 ceptam docet quotidiana praxis.

9. Nihilominus docent DD. apud Leur.
 Q. 788. per Signaturam iustitiæ solere
 concedi restitutionem in integrum ad-
 versus lapsum temporis istorum men-
 sium, modò medio tempore à Papa col-
 latio alteri facta non sit, quia Pontifex in
 concessione gratiæ semper adjicit tacitè
 ve expressè clausulam præservativam Ju-
 ris Tertii. Imò de stylo, etiam absque legi-
 tima causa, Papa tempus datum ad publi-
 candum sæpè prorogat. Hinc Lac. n. 1031,
 notat, si quis apud Papam resignet in fa-

vorem alicujus, optétque justis ex causis ad tempus retinere possessionem beneficii, hanc esse praxin, ut curet resignationem subsignari & registrari; tum elapsis 20 diebus expectet ad sex menses, (infra quos per se ex Constit. CLEM. VIII. apud Leur. *Quest.* 585. debent expediri Litera Apost. sub pœna nullitatis gratiæ à die supplicationis signatæ & registratæ) nec curet expediri Bullas, sed petat prorogationem aut novum Datum; evoluto hoc tempore expediantur literæ, quæ detineantur ad sex vel novem menses, intra quos non fiat publicatio, sed petatur prorogatio ad alios novem menses; postmodum ad alios duos; denique ad alios septem, nec ultra datur prorogatio.

10. Prætereà cit. Bullâ subjungit Pontifex: „De Beneficiis, quæ deinceps in
 „manibus Ordinariorum extra Rom. Curiam resignari, etiam ex causa permutationis, contigerit, ipsi intra mensem negotium admissionis vel rejectionis resignationis hujusmodi; & (si per eos
 „facienda erit) provisionis resignati Beneficii juxta Canonicas sanctiones absolvant; & qui sic provisus fuerit, intra tres menses, à die sibi factæ provisionis illam publicet, & possessionem beneficii capiat modo & formâ suprascriptis, alio
 „qua

„ quin illis elapsis nulla sit ejus provisio,
 „ & beneficium vacare censeatur eo ipso.
 „ Ordinarii, qui hæc, uti eis præscribun-
 „ tur, non perfecerint, eo casu potestate
 „ disponendi de ipsis beneficiis sint eâ vice
 „ privati, eorûmque dispositio eo ipso ad
 „ Sedem Apost. devoluta existat, à qua
 „ duntaxat aliis idoneis concedantur mo-
 „ do & formâ prædictis.

ii. Verùm quoad publicationem re-
 signationis aut permutationis coram Or-
 dinariis factæ non esse cit. Constitutionem
 in Germania usu receptam, ait Pirrh. *b. t.*
n. 109. Item in ea tantum præcipi, ut nego-
 tium admittendæ vel rejiciendæ resigna-
 tionis intra mensem absolvatur; provi-
 sionem autem juxta Canones intra qua-
 tuor vel sex menses à die acceptatæ re-
 signationis esse faciendam, censent DD.
 apud Lac. *n. 1030.*

12. Quæres 2. Quinam sint effectus re-
 nuntiationis validæ? R. Si fuerit pura
 & simplex à Superiore admissa, resignans
 statim amittit omne jus in beneficio, nec
 illud rursus vi prioris tituli potest adire,
 aut fructus deinceps obvenientes amplius
 justè percipere, qui per se successorì reser-
 vantur. Si verò facta sit in favorem, quam-
 vis tunc resignans juxta Leur. *Q. 243.* pos-
 sit incumbere possessioni, & omnia ad be-

beneficium resignatum pertinentia exercere, (donec resignatarius post publicatam resignationem capiat possessionem) v. g. eligere, conferre beneficia &c. si jus illud beneficio resignato sit annexum, tamen fructus obvenientes à die concessæ & à resignatario acceptatæ gratiæ per se spectant ad resignatarium, etiam ante expeditas literas Apost. quia ab eo momento resignans amittit jus, & titulum beneficii, ut etiam ad illud redire non possit, esto postea Papa literas expedierit in forma *Dignum*, & his necdum justificatis & executis contingeret resignatarium mori, ut docet Leur. Q. 276.

13. *An verò fructus pendentes beneficii à solo non separati, v. g. segetes, glandes, poma &c. spectent ex integro ad successorem, an prorata temporis, uti fructus civiles, (quales sunt provenientes ex censu, locagio &c.) sint dividendi inter Resignantem & Resignatarium?* Attendenda est consuetudo; quanquam spectato jure communi probabilius sit, eos spectare ad resignatarium vel successorem in beneficio, quia fructus naturales cedunt solo. Vide Lac. n. 950.

14. Verùm ut notat Reiffenst. *h. t. n. 162* quando beneficiatus resignat aut moritur (si tunc hæredes ex testamento vel ab intestato)

DE SUPPLENDA NEGLIGENTIA PRÆLATORUM. 91
testato succedant) isque agros beneficii
jam aravit, occavit, aut consevit, licet
fructus nascituri solo cedant, sicque suc-
cessori debeantur, tamen feminis ac im-
pensarum factarum pretium à resignante
aut hæredibus defuncti (quia quoad hoc
mors naturalis & civilis merito æquipa-
rantur) repeti potest à successore ac solvi
debet.

TITULUS X.

De supplenda negligentia Prælatorum.

1. I. In Decret. h. t. c. 1. sancit Pontifex:
„ Si Episcopus tertio cum humilita-
te requisitus Abbates benedicere renue-
rit, eisdem Abbatibus liceat proprios
Monachos benedicere, & alia, quæ ad
officium hujusmodi pertinent, exercere.
Adeoque tunc à Jure negligentia Episcopi
injuste negantis benedictionem suppletur,
& Abbates pro benedictis habentur, pos-
suntque licite suis Ordines minores con-
ferre.

2. C. 2. decernitur: „ Nisi infra tempus
in Lateran. Concilio constitutum ad va-
cantes Ecclesias personæ idoneæ præ-
sententur, ex tunc liceat Episcopo (seu
Superiori, ad quem spectat collatio vel
confirmatio) appell. rem. in eisdem ordi-
nare